

ὅπερ ἔθεσα εἰς ἑμαυτόν, ἦτοι ν^ο ἀποδώσω διὰ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς λεγομένης προοπτικῆς τὴν αἴσθησιν τοῦ χώρου. Πρὸς τοῦτο προσεπάθησα νὰ συλλάβω τὰς λεπτὰς διαβαθμίσεις τῶν χρωμάτων ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ φωτὸς καὶ οὕτω διὰ μόνης τῆς συναφείας τῶν τόνων καὶ οὐχὶ διὰ τεχνασμάτων τῆς γραμμικῆς (γεωμετρικῆς) προοπτικῆς, νὰ μεταδώσω τὴν αἴσθησιν ἑνὸς χώρου ρευστοῦ καὶ ἀτμώδους.

Τὸ τρίτον ἔργον, τὸ φέρον τὸν τίτλον «Ἀπὸ τὸ χωριὸ στὴ στρούγκα» ἔχει διαστάσεις 0,90 μ. εἰς πλάτος καὶ 1,20 μ. εἰς ὕψος. Παριστᾶ νεαρὸν χωρικὸν ὠραῖον ὡς κοῦρον, καὶ νεαρὰν χωρικὴν φέρουσαν βρέφος ἐντὸς φορητοῦ λίκνου, βαδίζουσας πρὸς τὸ ποιμνιοστάσιον. Προπορεύεται ὁ τράγος καὶ παρακολουθεῖ ὁ ποιμενικὸς κύων. Τὰ τελευταῖα νέφη τῆς δύσεως βάφουν χρυσοσπόρφυρον τὸ βάθος τῆς εἰκόνης. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ὃ ἐκ τοῦ φυσικοῦ πιστῶς ἀντιγραφεῖς ἔφηβος, μᾶς ἐνθυμίζει σιωπηλὰ μὲ τὸ παράστημά του καὶ τὴν καθαρὰν κατατομὴν του τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν τοῦ ἀρχαίου λαοῦ μας.

Τὸ τέταρτον ἔργον, διαστάσεων 1 μ. εἰς ὕψος καὶ 1.60 μ. εἰς πλάτος ὀνομάζεται «Ἀρκαδικὸν» καὶ παριστᾶ Ἀμαρυλλίδα ἐντὸς ἀλσυλλίου πεύκων, εἰς ὥραν ἀνοίξεως· πλησίον τῆς καθεύθουν μία αἴξ καὶ εἰς αἰγίαν παίζων τὸν ποιμενικὸν αὐλὸν του. Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον προσεπάθησα νὰ συλλάβω τὰς φευγαλέας ἀναλαμπὰς τοῦ πρασίνου ὑπὸ τὸ διακεκομμένον καὶ οἶονεὶ θρυμματιζόμενον ὑπὸ τῶν κλάδων φῶς.

Αἱ τέσσαρες αὗται συνθέσεις ἀποτελοῦν τὴν συνέχειαν ἑνὸς ἔργου ἐμπνεομένου ἀπὸ πεντηκονταετίας ἀπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα: πνεῦμα φυσιολατρείας, ἀγάπης πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπαιθρον καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν ὠραίαν φυλὴν μας. Ὡς τοιαύτας ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς παρουσιάσω τὰ ἔργα ταῦτα καὶ ὡς ἐλάχιστον ὕμνον τοῦ χρωστήρός μου πρὸς τὴν ἀρχαίαν πατρίδα μας.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ. — Ὁ Καποδίστριας διὰ τὰ ὄρφανά. Τέσσαρες ἀνεκδοτοὶ ἐπιστολαὶ του. ὑπὸ Δ. Σ. Μπαλάνου.

Ὁ πρεσβευτὴς κ. Ἀλέξιος Πάλης εἶχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ δώσῃ εἰς ἐμὲ πρὸς μελέτην, ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ διπάππου του ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, τέσσαρας ἀνεκδότους ἐπιστολάς τοῦ αἰοδίδμου Κυβερνήτου Ἰωάννου Καποδίστρια, ὧν αἱ δύο ἐγράφησαν κατὰ τὸ ταξίδιον αὐτοῦ εἰς Ἑλλάδα, αἱ δὲ δύο ἕτεραι ἐξ Ἑλλάδος, κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς ἀφίξεώς του. Καὶ συγκεκριμένως ἡ μὲν πρώτη ἐξ αὐτῶν ἐγράφη ἐξ Ἀγκῶνος τῆ 18/30.12.1827 καὶ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἐν Ἀγκῶνι ὁμογενῆ Κωνσταντῖνον Μαρίνογλου, ἡ β' ἐκ Μάλτας τῆ 1/13.1.1828 πρὸς τὸν αὐτόν· ἡ γ' ἐξ Αἰγίνης τῆ 4/16.5.1828 πρὸς τὸν αὐτόν· καὶ ἡ δ' ἐκ Πόρου τῆ 7/19.9.1828 «πρὸς τὸν

πανοσιώτατον ἀρχιμανδρίτην κύριον Οἰκονόμον Οἰκονομίδη», ἦτοι τὸν Κωνσταντῖνον Οἰκονόμον τὸν ἐξ Οἰκονόμων.

Ὁ κ. Ἀλέξιος Πάλης, ὁ ὁποῖος καὶ ἄλλας πολυτίμους δωρεὰς χειρογράφων ἔκαμε πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν, προσφέρει εἰς αὐτὴν τὰς πρὸς τὸν Κ. Μαρίνογλου ἀπευθυνόμενας ἐπιστολάς τοῦ Κυβερνήτου. Πρὸς τὸν εὐγενῆ δωρητὴν ἡ Ἀκαδημία ἐκφράζει δι' ἑμοῦ τὰς θερμὰς τῆς εὐχαριστίας.

Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται μᾶς δεικνύουν τὸ μέγιστον ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁ ἀείμνηστος Κυβερνήτης διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν ὄρφανῶν, θεωρῶν τὴν περὶ τούτους φροντίδα ὡς ἐν τῶν κυριωτέρων μελημάτων πάσης ἀληθῶς πατριωτικῆς διοικήσεως. Καὶ ἐν μέσῳ τῶν δυσχερεστάτων συνθηκῶν ὑφ' ἃς εὐρίσκειτο τότε ὁ Κυβερνήτης καὶ τῶν πολλαπλῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα εἶχε ν' ἀντιμετωπίσῃ, τόσῃ ἀπέδιδε προσοχὴν εἰς τὸ ζήτημα τῆς περιθάλψεως τῶν ὄρφανῶν, ὥστε καὶ διὰ τὰς ἐλαχίστας σχετικὰς λεπτομερείας νὰ φροντίσῃ. Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ὡς ἄνω ἐπιστολῶν πρὶν κἂν πατήσῃ ὁ Καποδίστριας τὸν πόδα του ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, κατὰ τὸ ταξιδίον του πρὸς Ἑλλάδα, τὸ ὄρφανοτροφειακὸν ζήτημα τὸν ἀπησχόλει σοβαρῶς. Οὕτω γράφων πρὸς Κωνσταντῖνον Μαρίνογλου εἰς Ἀγκῶνα, ἐξ Ἀγκῶνος τῆ 18/30.12.1827, λέγει: «Διὰ τῆς ἔμφορος καὶ ἐνεργητικῆς συμπεριφορᾶς σου, Κύριε, κατορθώθη ὅτι αἱ ὑποθέσεις τῆς Γραικικῆς ἀδελφότητος τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τῆς σχολῆς ἔλαβον πρὸ ὀλίγου διεύθυνσιν κατάλληλον μὲ τὰς ἐφῆσεις μου, τὰς ὁποίας παρέστησα εἰς τοὺς ἐνταῦθα κατοικοῦντας ὁμογενεῖς μας. Διὸ στοχάζομαι χρειῶδες τὸ νὰ Σᾶς ὁμολογήσω τὴν περὶ τούτου εὐγνωμοσύνην μου, καὶ δὲν δύναμαι νὰ μὴ σᾶς συστήσω δευτέραν ἀκόμη φορὰν, καὶ ἐγγράφως, τὰ συμφέροντα τοῦ σχολείου, τὰ ὁποῖα ὑποβάλλω εἰς τὴν ἀγρυπνον φροντίδα καὶ ἐπιτήρησίν σου. Μὴν ἔχοντες ἐδῶ καμμίαν ἀσχολίαν, ἠμπορεῖτε παρὰ πάντα ἄλλον προεστῶτα τῆς ἀδελφότητος νὰ ἀφοσιώσῃτε τὸν καιρὸν. Σας καὶ τὰς φροντίδας Σας εἰς αὐτὸ τὸ ἀντικείμενον. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ ἐπαγρυπνήτε εἰς τὸ νὰ ὀργανισθῆ, καὶ νὰ ἐγκατασταθῆ τὸ σχολεῖον καθ' ὃν τρόπον ὠμιλήσαμεν μὲ τοὺς προεστῶτας τῆς ἀδελφότητος καὶ νὰ διαταχθῶσι τὰ τοῦ σχολείου εἰς μορφήν ὥστε ἂν ὁ ἅγιος Θεὸς εὐλογήσῃ τοὺς ἀγῶνάς μου, νὰ δυνηθῶ ἐντὸς ὀλίγου νὰ στείλω εἰς τὸν Ἀγκῶνα καὶ ἄλλα ὄρφανὰ.

Τὰ ἔξοδα τῶν μετὰ ταῦτα σταλησομένων μαθητῶν δὲν θέλουν εἶναι εἰς βάρος τοῦ κιβωτίου τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ θέλουν ἐξοικονομεῖσθαι διὰ τῶν ἀναλωμάτων τοῦ γενικοῦ κιβωτίου τῶν ὄρφανῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐγχειρισμένον εἰς τοὺς κυρίους Hentsch ἐκ Γενεύης.

Δὲν σᾶς ἐπαναλέγω ἐδῶ ὅλα ὅσα διὰ ζώσης φωνῆς Σᾶς εἶπα περὶ τοῦ ὅτι σπουδαιότατον πρᾶγμα νομίζω τὴν κηδεμονίαν τόσον τοῦ στοιχειώδους αὐτοῦ σχολείου, ὅσον καὶ τῶν ἐν Τεργέστη καὶ Ἐνετία καταστημάτων, ἀλλ' ἐπαναλαμβάνω πρὸς Σᾶς τὴν ζήτησιν τοῦ νὰ με εἰδοποιήτε τακτικῶς ὅσα ἐνεργοῦνται καὶ ὅσα ἐνεργηθήσονται διὰ τὸ νὰ βάλω βαθμηδὸν εἰς πρᾶξιν τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἔλαβε τὴν πληρεστάτην συγκατάθεσιν τῆς ἀδελφότητος. Κατὰ δὲ τὰς εἰδοποιήσεις τὰς ὁποίας θέλω χρεωστεῖ εἰς τὸν πατριωτικὸν σας ζῆλον καὶ εἰς τὸν δεξιωτικὸν σας τρόπον θέλω λάβει μετέπειτα καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὸ μέρος μου τὰ μέτρα τὰ προσφνε-

στερα. Εἰς τὴν ἐγκαρδίωσιν καὶ εἰς τὰς προόδους αὐτοῦ τοῦ νέου καταστήματος, Σᾶς προσφέρω, Κύριε, τὰς ἐκφράσεις τῆς ἐξαιρέτου μου ὑπολήψεως,

ἽΩς πρόθυμος Ἰ. Α. Καποδίστριας».

Εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν Κωνσταντῖνον Μαρίνογλου ἐκ Μάλτας τῆ 1/13 Ἰανουαρίου 1828 σημειοῖ: «Μὴν ἀμφιβάλλων ὅτι θέλει ἐπιμεληθῆτε τὰ ὅσα σᾶς ἐπαρακάλεσα νὰ φροντίσητε διὰ τὸν καλὸν διοργανισμόν τοῦ αὐτόθι σχολείου,

Σᾶς ἀσπάζομαι, Ἰ. Α. Καποδίστριας».

Μόλις ἐπάτησεν ὁ Καποδίστριας εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος (12.1.1828) ἔδωκε μείστην προσοχὴν εἰς τὸ ζήτημα τῆς περιθάλψεως τῶν ὀρφανῶν, ἅτινα ἔζων βίον ἀληθικὸν εἰς Αἴγινα, Πόρον καὶ Ναύπλιον, διαφθειρόμενα καὶ διαφθείροντα καὶ ἀποβαίνοντα ἀληθῆς κοινωνικῆς πληγῆς. Διὰ νὰ τὰ σώσῃ λοιπόν, ὡς ἔλεγεν, «ἀπὸ τὴν ἔκλυσιν καὶ ἀπὸ τὰς δυστυχίας τοῦ πλάνητος βίου», 65 μόλις ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς Ἑλλάδα, περισυνέλεξε εἰς Πόρον εἰς καλύβας ἱκανὸν ἀριθμὸν ὀρφανῶν 10-12 ἐτῶν, διὰ τὰ ὅποια καὶ ἔστειλε τὸν ἀναγκαιοῦντα ἱματισμόν. Μὲ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον παρηκολούθει τὴν πρόοδον καὶ τὴν διαγωγὴν τῶν μαθητῶν, ζητῶν τὴν πρὸς αὐτὸν παρὰ τῆς Διευθύνσεως ἀποστολὴν κατὰ 15θήμερον ἐκθέσεως, καθώρισε δὲ καὶ τὰς ἐπιβλητέας ποινὰς εἰς περιπτώσεις παρεκτροπῆς. Τὸ θέρος τοῦ 1828 ἐγκατέστησε τὰ ὀρφανὰ εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Πόρου. Ἐν τῷ μεταξὺ ἤρχισεν ἡ ἀνέγερσις τοῦ ἐν Αἰγίνῃ ὀρφανοτροφείου, μὲ συνδρομὰς ὁμογενῶν καὶ φιλελλήνων καὶ ἰδίως τοῦ Ἑλβετοῦ Ἐυνάρδου ὁ Κυβερνήτης παρητήθη χάριν αὐτοῦ τοῦ 1/2 τῆς ἐκ 300 γροσίων μηνιαίας ἀμοιβῆς του, παρεκίνει δὲ πάντας τοὺς δυναμένους νὰ συνδράμουν εἰς τὸ ἔργον. Κατὰ τὴν 8 Νοεμβρίου 1828 ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια προσωρινοῦ ὀρφανοτροφείου εἰς τὸ Ναύπλιον, τὴν δὲ 9ην Μαρτίου 1829 εἰσῆχθησαν οἱ πρῶτοι τρόφιμοι εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον Αἰγίνης, ὅπου μετ' ὀλίγον περιεθάλλοντο περὶ τὰ 500 ὀρφανὰ. Ἄξιοθαύμαστος εἶναι ἡ ἐν μέσῳ τόσων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν περισπασμῶν μέριμνα τοῦ Κυβερνήτου καὶ περὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν διὰ τὴν διαβίωσιν καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν ὀρφανῶν του. Ὅποιαν σημασίαν ἀπέδιδεν ὁ Κυβερνήτης εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο καταδεικνύουσι δύο εἰσέτι ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ του. Τοιοῦτοτρόπως εἰς ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν Κ. Μαρίνογλου εἰς Ἀγκῶνα ἐξ Αἰγίνης τῆ 4/16 Μαΐου 1828, εἰς τὴν ὁποίαν γράφει διὰ τὰ δραστήρια μέτρα, τὰ ὅποια ἔλαβε πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἀναφανείσης εἰς Σπέτσας καὶ Ὑδραν πανώλους καὶ διεξετραγῶδει τὰς ὑπαρχούσας χρηματικὰς ἀνάγκας, πρὸς πλήρωσιν ὧν προσέφερε καὶ ὁ ἴδιος 50 χιλ. φράγκων, ἐπάγεται: «Δὲν σᾶς ὀμιλῶ διὰ τὸ σχολεῖον μῆτε διὰ τὰς δυσκολίας τὰς ὁποίας δοκιμάζετε. Δὲν πρέπει τινὰς νὰ ὀπισθοδρομήσῃ ἀλλ' οὔτε νὰ σταματήσῃ. Θέλει προσπαθῆσω νὰ Σᾶς εὐρῶ τὸν διδάσκαλον τὸν ὁποῖον μοὶ ζητεῖτε. Ἄλλὰ καὶ ἐδῶ καθὼς παντοῦ αὐτὸ τὸ προῖον εἶναι σπάνιον... Εἶμαι ἀφανισμένος ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν φροντίδων καὶ τῶν κόπων· μολοντοῦτο δὲν δειλιάζω τελείως, καὶ ἔχω παρὰ Θεοῦ τὴν ἐλπίδα ὅτι θέλει λάβουν ὅλα ἔκβασιν ἀγαθὴν». Εἰς τετάρτην ἐπιστολὴν τοῦ ἐκ Πόρου τῆ 7/19 Σεπτεμβρίου 1828 πρὸς τὸν ἐν Πετροπόλει παν. ἀρχιμανδρίτην Οἰκονόμον Οἰκονομίδην, γράφει: «Ἡ μεγαλοδωρία τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας

καὶ ἐκείνη τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας μᾶς ἐβοήθησαν. Ἡ δυστυχία καὶ ἡ ἔνδεια τῆς Ἑλλάδος μ' ὄλον τοῦτο δὲν ἐξηλείφθη, ἀλλ' οὔτε θέλει ἐξαλειφθῆ, ἐὰν δὲν τὴν συνδράμωμεν μὲ ἄλλα βοηθήματα. Ἐπομένως αἱ 100 χιλιάδες ρουμπλίων, τὰς ὁποίας ὁ μακαρίτης κύριος Ζωσιμᾶς ἀφιερώνει εἰς τὴν Ἑλλάδα ἤθελον τὴν ὠφελήσῃ τὰ μέγιστα, μάλιστα ἐὰν μᾶς τὰς ἔστειλον ὅσον τάχιστα, καὶ ἂν οἱ ἐπίτροποι τοῦ μακαρίτου ἀπεφάσιζον νὰ μᾶς ἀναγγείλουν ὅτι ἡ ποσότης αὕτη τίθεται εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν διὰ νὰ τὴν μεταχειρισθῆ ἡ Κυβέρνησις ἢ ἑλληνικὴ εἰς τὴν ἐξοικονόμησιν καὶ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ὄρφανῶν». Περαιτέρω παρακαλεῖ τὸν ἀειμνήστου Οἰκονόμου νὰ πράξῃ πᾶν ὅτι δυνατόν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθουμένου καὶ διὰ νὰ προσπαθήσῃ νὰ πείσῃ τὸν Καλλέργην, συμφώνως πρὸς προγενεστέρα ὑπόσχεσίν του, νὰ ἀποφασίσῃ «νὰ μᾶς στείλῃ μίαν καλὴν ποσότητα ρουμπλίων, ἀφιερώνοντάς τιν ἐπίσης εἰς τὴν ἐξοικονόμησιν καὶ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ὄρφανῶν». Καὶ κατωτέρω: «Μανθάνω μὲ εὐχαρίστησιν τὰς προόδους τοῦ κυρίου Ἀβραμιώτου. Ὅσον ἐμπειρότερος θέλει ἀποκατασταθῆ εἰς τὴν ὁποίαν καταγίνεται ἐπιστήμην, τόσον περισσότερον θέλει εὐδοκίμησῃ, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν πατρίδα. Θέλετε μοὶ ἀναγγεῖλῃ πότε θέλει εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ εὖρη ἔτοιμον εἰς τὴν ἐνταῦθα ἔλευσίν του ἱκανὸν ἀριθμὸν ὑποτρόφων». Σημειωτέον ὅτι ὁ Ἀβραμιώτης σταλεῖς εἰς Ἑσπερίαν ὑπὸ τοῦ Καποδιστριαίου διὰ νὰ σπουδάσῃ, διωρίσθη ὑπ' αὐτοῦ, κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1829, εἰς τὸ ὄρφανοτροφεῖον καὶ εἰς τὴν κεντρικὴν σχολὴν τῆς Αἰγίνης καθηγητῆς τῆς μουσικῆς καὶ μάλιστα τῆς ἐκκλησιαστικῆς (Le Courrier de la Grèce ἀρ. 8, 1829 καὶ ἀρ. 16, 1830). Ὁ Καποδίστριας ἐνδιαφερόμενος ἰδιαιτέρως διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν εἶχε γράψῃ εἰς τὸν πρίγκιπα Γαλιτσὶν ἐν Πετροπόλει ζητῶν νὰ τοῦ στείλῃ ἐκκλησιαστικὰ ἔξματα. Εἰς τὴν Γενικὴν ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος (30. 12. 1831) περιέχεται ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ πρίγκιπος, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνακοινῷ ὅτι στέλλει τὰ νεωστὶ ἐκδοθέντα ἐκκλησιαστικὰ ἔξματα «ἐκ τῶν πολλὰ ἀρχαίων τῆς Ἑλλάδος», καὶ ἐκφράζει τὴν μεγάλην του εὐχαρίστησιν ὅτι «τὰ τοσοῦτον κατασκευτικὰ καὶ παθητικὰ» ἔξματα ταῦτα «θέλουν ἀντηχῆσαι καὶ εἰς τοὺς κόλπους τῆς κλασσικῆς ἐκείνης γῆς, ἀφ' ἧς μᾶς ἦλθον τοῦ εὐαγγελίου τὰ φῶτα».

Εἰς τὴν αὐτὴν πρὸς Κωνσταντίνου Οἰκονόμου ἐπιστολὴν ὁ Καποδίστριας ἐπάγει: «ἐσύναξα μέχρι τοῦδε καμμίαν ἑκατοστὴν ἀπὸ ὄρφανά. Ὅταν ἐτοιμασθῆ τὸ κτίριον, τὸ ὁποῖον δι' αὐτὰ ἐτοιμάζεται εἰς τὴν Αἶγιναν ὁ ἀριθμὸς των θέλει φθάσῃ ἕως 600. Διὰ τὰ ἐνδύματά των, διὰ τὴν τροφὴν των καὶ διὰ τὰ μαθήματά των πρέπει κάθε μῆνα νὰ ἐξοδεύωμεν ἱκανὰ χρήματα. Ἐπομένως δὲν θέλουν μᾶς εἶναι περισσὰ οὔτε τὰ ρούμπλια 100 χιλδ. τοῦ κυρίου Ζωσιμᾶ, οὔτε ἡ χονδρὴ ποσότης τὴν ὁποίαν θέλει μᾶς στείλῃ ὁ κύριος Καλλέργης. Ἀφ' οὗ δοθῆ τὸ παράδειγμα ἄμποτε νὰ τὸ μιμηθοῦν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκ τῶν πλουσίων.

Ὅλος πρόθυμος Ἰ. Α. Καποδίστριας».

Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἂν τὸ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Καποδιστριαίου ἐπιδειχθὲν τόσον ἐπαργῶς ἐνδιαφέρον διὰ τὴν περιθαλψὴν ὄρφανοπαίδων ἐχρησίμευεν ὡς παράδειγμα πρὸς μίμησιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Ἀλλὰ δυστυχῶς κατὰ τοὺς τελευ-

ταίους χρόνους τόσον ἔλησμονήθη τὸ παράδειγμα τοῦτο, ὥστε, ἐνῶ ὁ Καποδίστριας ἴδρυν ὀρφανοτροφεία διὰ νὰ σώζῃ τὰ ὀρφανὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν ἀλητείαν, κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐκλείσθησαν ὀρφανοτροφεία διὰ νὰ δημιουργηθοῦν ἀλήται. Τοιοῦτοτρόπως ἢ ἀπὸ τοῦ 1940 μέχρι καὶ τῆς σήμερον συνεχιζομένη ἐπιτάξις τοῦ ἀπὸ ἑκατονταετίας περίπου λειτουργοῦντος ὀρφανοτροφείου Γεωργίου καὶ Αἰκατερίνης Χατζηκλώνστα, τοῦ ὁποίου εἶμαι ἔφορος, ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα ἐκ τῶν 180 ὑποτρόφων του, ὅσους ἠρίθμει πρὸ τῆς ἐπιτάξεως, οἱ 146 νὰ ριφθοῦν ἀσπλάχνως εἰς τὰς ὁδοὺς, χωρὶς νὰ εἶναι παρεσκευασμένοι διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, μοιραίως τραπέντες κατὰ τὸ πλεῖστον πρὸς τὴν ἀλητείαν. Οἱ οὕτω ὑπόλοιποι 34 συνεκεντρώθησαν εἰς ἄθλιον οἶκημα δημοτικοῦ σχολείου εἰς τὴν ὁδὸν Μ. Ἀλεξάνδρου, ὅπου ζοῦν ὑπὸ ἀθλίους ὑγιεινοὺς καὶ ἠθικοὺς ὄρους, ἄνευ ἐπιβλέψεως, ἐφ' ὅσον διὰ τὸ παιδονομικὸν προσωπικὸν δὲν ὑπάρχει χῶρος ἐγκαταστάσεως τούτου εἰς αὐτό. Τὸ δὲ πλουσιώτατον ὑλικὸν τοῦ ἰδρύματος καὶ ἰδίως τὰ πολυτιμώτατα μηχανήματά του, κτηθέντα δι' ὑπερόγκων θυσιῶν, ὑπέστη δεινὴν καταστροφὴν ἐξ ἐπανειλημμένων κλοπῶν καὶ ποικίλης φύσεως φθορῶν.

Ἰδιαιτέρως δὲ θλιβερὸν εἶναι ὅτι τὸ ὀρφανοτροφεῖον παρεδόθη ὑπὸ ἐλληνικῶν κυβερνήσεων εἰς τοὺς Ἴταλοὺς. Τόση δὲ προθυμία ἐπεδείχθη εἰς τοῦτο, ὥστε ὁ πρῶην ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν Ἄν. Ταβουλάρης ἀπέστειλεν ἔγγραφον ἀπὸ 30.4.43 πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ ὀρφανοτροφείου, δι' οὗ οὗτος διετάσσετο «ὅπως ἐντὸς τῆς αὔριον ἀνυπερθέτως ἐκκενώσῃ τελείως τὸ οἶκημα, διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως προσωπικοῦ καὶ τροφίμων, καθόσον ἐν ἀποφατικῇ περιπτώσει θὰ ἐξωσθῶσι βιαίως». Ὅταν δὲ ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς ἔλθων εἰς τὸ Ἴδρυμα μετὰ ἰταλῶν ἀξιωματικῶν παρεκλήθη παρ' ἐμοῦ νὰ ἐνδιαφερθῇ διὰ τὰ ὀρφανὰ, ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἐνδιαφέρεται καθόλου, διότι εἶναι ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ὄχι τῆς προνοίας καὶ ὅτι «ἰδικὸς μου λογαριασμὸς» εἶναι τὶ θὰ γίνουν τὰ ὀρφανὰ!

Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ἰταλῶν παρελήφθη τὸ κτίριον ὑπὸ τῆς διοικήσεως τοῦ ὀρφανοτροφείου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας πάλιν κατελήφθη διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς φυλακὴ τῆς εἰδικῆς ἀσφαλείας καὶ τῶν Γερμανῶν, ὅθεν ἀπήγοντο δυστυχεῖς φυλακισμένοι πρὸς ἐκτέλεσιν. Τὴν πρωΐαν τῆς 6ης Ὀκτωβρίου 1943 προσελθὼν ὁ τότε διευθυντὴς τῆς εἰδικῆς ἀσφαλείας Ἀλέξανδρος Λάμπου, ἀπήτησε τὴν ἐντὸς διώρου ἐκκένωσιν τοῦ κτιρίου, ἀπειλῶν ἄλλως, διὰ τοῦ βαναυσότερου τρόπου, βιαίαν ἐξέωσιν, χωρὶς νὰ δώσῃ κἄν ἔγγραφον ἐπιτάξεως ἢ νὰ δεχθῇ σύνταξιν πρωτοκόλλου παραλαβῆς κτιρίου καὶ ὑλικοῦ, ὅπερ καὶ κατεκλάπη. Δυστυχῶς καὶ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Γερμανῶν τὸ κτίριον ἐπετάχθη ἐκ νέου ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ἔθνους θὰ ἀποδώσῃ τοῦτο, ἵνα συνεχισθῇ ἡ εὐεργετικὴ δράσις τοῦ Ἰδρύματος, προσλαμβανομένων ὀρφανῶν θυμάτων πολέμου καὶ κατοχῆς, ἐφ' ὅσον ἐν τῶν πρωταρχικῶν καθηκόντων πάσης εὐνομουμένης πολιτείας εἶναι ἡ φροντίς διὰ τὰ ὀρφανὰ, ἅτινα δικαίως ἐχαρακτήριζεν ὁ Καποδίστριας ὡς «τὴν καλίστην ἐλπίδα τοῦ Ἔθνους».